Súd:	Krajský súd Žilina
Spisová značka:	7Co/115/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu:	5115229444
Dátum vydania rozhodnutia:	25. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Jana Kotrčová
ECLI:	ECLI:SK:KSZA:2023:5115229444.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Kotrčovej a členov senátu Mgr. Františka Dulačku a Mgr. Márie Kašíkovej, v spore žalobcu: T. M., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom W. XXXX/X, XXX XX J., právne zastúpený: Advokáti Műller § Dikoš, s. r. o., so sídlom Závodská cesta 3911/24, Žilina, IČO: 36 864 455, proti žalovanému: Slovenská republika, zast. Generálna prokuratúra SR, so sídlom Štúrova 12, 812 85 Bratislava, o náhradu škody spôsobenie nezákonným rozhodnutím, na odvolanie strán sporu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 25C/453/2015-285 zo dňa 13. novembra 2018, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok prvoinštančného súdu m e n í tak, že žalovaný j e p o v i n n ý uhradiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3 300,- eur do troch dní.

Vo zvyšnej časti žalobu žalobcu z a m i e t a .

Žalobcovi p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom prvoinštančný súd žalovanému uložil zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 500 €, do troch dní od právoplatnosti rozsudku, v zbytku žalobu zamietol, žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 84,40 %. Z vykonaného dokazovania považoval danosť nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalovanému za preukázanú, zostávalo iba posúdiť výšku žalobcom takto uplatneného nároku vo vzťahu k žalovanému. V tejto súvislosti poukazoval na znenie ust. § 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z .z. v platnom znení, ako aj skutočnosť, že štát sa nemôže zbaviť zodpovednosti za postup svojich orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv občanov. Súdna judikatúra dôvodí, že zmyslom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu je, aby každá majetková ujma spôsobená nezákonným rozhodnutím alebo nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená. Vychádzajúc zo skutočnosti, že žalobca bol v konečnom dôsledku spod obžaloby oslobodený (rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1To/94/2012-508 zo dňa 4.12.2012), pričom trestné stíhanie žalobcu ako také trvalo 64 mesiacov, k nemajetkovej ujme uplatnenej žalobcom uviedol, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, prípadne nesprávnym úradným postupom, a teda je mu potrebné priznať i náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nakoľko jeho nárok nie je možné uspokojiť inak. Na preukázanie výšky nároku súd vypočul ako svedka syna žalobcu M. M.. K žalobcom predloženému čestnému prehláseniu M. M. uviedol, že takýto dôkaz nemá zásadný význam pre uplatnenie nároku žalobcom, nakoľko nemôže nahradiť svedeckú výpoveď. K osobe žalobcu považoval za potrebné uviesť, že v čase začatia trestného

stíhania bol vo veku 63 rokov, v minulosti bol trestne stíhaný, odsúdený, avšak vzhľadom na zápisy v registri trestov sa na osobu žalobcu hľadí ako by odsúdený nebol. Od posledného odsúdenia žalobcu uplynulo 25 rokov. Žalobca vo veku 63 podnikal, príjem z podnikania bolo prilepšením k dôchodku. V súvislosti so začatím trestného stíhania mal žalobca zdravotné problémy, avšak nepreukázal, že zmena zdravotného stavu je priamym dôsledkom iba a len nedôvodne vedeného trestného stíhania vo vyššie uvedenej dĺžke. V dôsledku trestného stíhania žalobcu verejnosť nejavila záujem o jeho podnikateľské aktivity, čo ho prinútilo ukončiť podnikateľskú činnosť. Prihliadol i na tvrdenie žalobcu a svedka o tom, že žalobca, inak veselá povaha, sa stal pesimista, uzatvoril sa, bol nervózny. V súvislosti so začatím trestného stíhania žalobcu sa od otca musel dištancovať jeho druhý syn, ktorý taktiež podnikal v realitách a za uveriteľné považoval, že v súvislosti s trestným stíhaním žalobcu utrpel na dobrej povesti nielen žalobca, ale aj celá jeho rodina. Zohľadniac všetky skutočnosti prípadu, zákonné ustanovenie § 17 ods. 2, 3 písm. a) až d) zákona č. 514/2003 Z. z. dospel k záveru, že priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch (zohľadniac a názor Krajského súdu v Žiline vyslovený v rozsudku 7Co/90/2018-251 zo dňa 27.6.2018) vo výške 500 € je dostatočne vysoké. Vo zvyšnej časti žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol, žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 84,40 %.

2. Proti rozsudku okresného súdu v zákonnej lehote doručil odvolanie žalobca i žalovaný.

3. Žalobca v odvolaní proti rozsudku okresného súdu sa nestotožnil so závermi súdu, ktoré považoval nielen za nesprávne a nedôvodné po právnej i skutkovej stránke, ale zároveň za nepreskúmateľné, nakoľko odôvodnenie rozhodnutia nezodpovedá požiadavkám na riadne odôvodnenie kladeným zákonom a početnou judikatúrou súdnych autorít. Za potrebné považoval uvedomiť si, že už samotné vznesenie obvinenia a vedenie trestného stíhania predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca, ovplyvňuje jeho osobný život a životný osud. Za jednu z okolností, ktorú nemožno opomenúť, považoval dĺžku trestného stíhania žalobcu, ktoré trvalo viac ako 5 rokov. Neprimeraná dĺžka trestného konania je považovaná za skutočnosť spôsobujúcu morálnu ujmu nielen z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ale i z pohľadu najvyšších súdnych autorít, či už Českej republiky alebo Slovenskej republiky. Neprimeraná dĺžka trestného konania spôsobuje morálnu ujmu, objektívne a nepochybne existujúce nepriaznivé dopady dlhotrvajúcej neistoty obvineného o výsledok konania. V tejto súvislosti pre porovnanie poukázal na výšku odškodnení za prieťahy v konaní priznávaných Ústavným súdom SR, napriek tomu, že ujma spôsobená prieťahmi v konaní ani zďaleka nedosahuje ujmu spôsobenú trestným konaním, počas ktorého je omnoho intenzívnejšie ovplyvnený obvyklý spôsob života obvineného. Žalobca mal skutočne a opakovane dlhodobé zdravotné ťažkosti v podobe žalúdočných problémov a zhoršenej cukrovky. Zásadným krokom v priamej príčinnej súvislosti s trestným stíhaním bolo ukončenie podnikateľskej činnosti žalobcu, ktoré pramenilo tiež z poškodenia jeho dobrého mena v pracovnom prostredí, pričom nemožno opomenúť následky na rodinnom a spoločenskom živote žalobcu ako konflikty a napätie v rodine, strata dôvery a povesti slušného človeka a teda celkové narušenie medziľudských vzťahov. V tejto súvislosti poukazoval na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 4.12.2012, sp. zn. 1To/94/2012. Za nedostatočné považoval vyhodnotenie čestného prehlásenia M. M. ako dôkazu, ktorý súd vôbec nevzal do úvahy s tým, že postup, ktorý zvolil pri vyhodnotení tohto dôkazu možno považovať za rozpor s ustanoveniami Civilného sporového poriadku. V tejto súvislosti poukazoval i na predloženie minulých i aktuálnych záznamov zo zdravotnej dokumentácie žalobcu. Poukazoval, že rozhodnutie okresného súdu nezodpovedá požiadavkám na riadne odôvodnenie rozhodnutia v zmysle ust. § 220 ods. 2 CSP, nakoľko okresný súd žiadnym spôsobom nezdôvodnil, v dôsledku čoho zmenil právny názor, keď znížil výšku pôvodne priznanej nemajetkovej ujmy vo výške 4.000 € na sumu 500 €. Taktiež pri rozhodovaní o náhrade trov konania nezohľadnil osobitosti daného prípadu a osobitosť predmetu sporu, v dôsledku čoho došlo k aplikácií nesprávneho zákonného ustanovenia, keď je zrejmé, že žalovaný bol v konaní procesne úspešný v pomerne väčšom rozsahu, preukázateľne žiadne účelne vynaložené výdavky ako trovy konania mu v konaní nevznikli, nárok na náhradu trov konania v spore si žalovaný ani neuplatnil a preto bol podľa žalobcu namieste postup v zmysle § 255 ods. 2 CSP a teda súd žiadnej zo strán nemal priznať právo na náhradu trov konania.

4. Žalovaný v odvolaní proti rozsudku okresného súdu vytýkal, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Poprel, že by došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu v takom rozsahu, že by bola v značnej miere znížená jeho dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti. Následky takej intenzity, ktoré by zakladali právo na priznanie peňažnej náhrady žalobca nepreukázal. Nebol produkovaný žiaden dôkaz o takom zásahu do jeho osobnostných práv.

Súd si bez ďalšieho osvojil nepreukázané tvrdenie žalobcu o údajnom zhoršení jeho zdravotného stavu, psychického stavu, skončení podnikateľskej činnosti z dôvodu jeho trestného stíhania. V prípade žalobcu ide o človeka, ktorý bol v minulosti niekoľkokrát trestne stíhaný a súdom potrestaný. Zahladenie odsúdenia a s tým spojené právne dôsledky, nič nemenia na fakte, že subjektívne vnímanie žalobcu, ktorý mal predchádzajúce skúsenosti s trestným stíhaním, je iné ako v prípade bezúhonného človeka, ktorý sa v obdobnej situácii ocitne po prvý raz, rovnako ako vnímanie takejto osoby spoločnosťou. Skutočnosť, že žalobca má zahladené odsúdenie by bola relevantná len vo vzťahu k prípadnému trestnému konaniu. Preukázateľné odsúdenie žalobcu má však zásadný význam pre civilné sporové konanie pre prípad, ak žalobca tvrdí, že trestné stíhanie zasiahlo do jeho osobnostných práv takým spôsobom, že mu patrí náhrada nemajetkovej ujmy. Naopak, trestné stíhanie nemalo vplyv na žalobcov osobný život, v dôsledku trestného stíhania s ním nikto preukázateľne kontakty neprerušil, s výnimkou vlastného tvrdenia nepreukázal, že by došlo k následkom na jeho zdravotnom stave, či psychike a najmä, že sa tak stalo v dôsledku trestného stíhania. Žalobca nepredložil žiadny dôkaz o tom, že ním tvrdené zhoršenie zdravotného stavu je v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním a namietaným uznesením o vznesení obvinenia, čo rovnako platí i pri nepreukázanom tvrdení, že podnikateľskú činnosť skončil z dôvodu jeho trestného stíhania. Na priznanie nároku na nemajetkovú ujmu nemá a nemôže mať vplyv dĺžka trestného konania, nakoľko žalobca neodvodzuje svoj nárok od nesprávneho úradného postupu, ale od nezákonnosti rozhodnutia. Žiadal preto rozsudok okresného súdu zmeniť a žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietnuť.

5. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu odkázal na predchádzajúce vyjadrenia žalovaného, ako i samotné odvolanie žalovaného zo dňa 7.12.2018.

6. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného sa stotožnil s námietkou o nepreskúmateľnosti rozsudku okresného súdu. V kontexte odvolacích námietok žalovaného poukázal na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 z 26.1.2017.

7. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v podaných odvolaniach a súc viazaný odvolacími dôvodmi (§ 379, § 380 CSP) rozsudok okresného súdu zmenil, žalobcovi priznal voči žalovanému nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000 €, vo zvyšku žalobu žalobcu zamietol.

8. Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 2Cdo 230/2020 zo dňa 30.5.2022 rozsudok krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vyslovil záver, že odvolací súd v odvolaním napadnutom rozsudku v otázke primeranej výšky nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným stíhaním žalobcu neodôvodnil dostatočne preskúmateľným spôsobom výšku priznanej náhrady, čím prišlo k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý proces. Odvolací súd nekonkretizoval rozhodovaciu prax všeobecných súdov, či už na Slovensku, alebo v Českej republike a rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktoré vo všeobecnosti v dovolaním napadnutom rozsudku poukázal.

9. Po preskúmaní veci sa odvolací súd stotožnil s právnym záverom vysloveným zo strany prvoinštančného súdu o tom, že v danom prípade základ nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je daný a že samotné konštatovanie porušenia práva nie je vzhľadom na dĺžku trestného konania dostatočným zadosťučinením. I odvolací súd v tejto súvislosti za podstatné považoval, že trestné stíhanie žalobcu začalo na podklade uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v Žiline ČVS:ORP-531/OEK-ZA-2006 zo dňa 19.7.2007 a k oslobodeniu žalobcu spod obžaloby došlo až rozsudkom Krajského súdu v Žiline v konaní 1To/94/2012-508 zo dňa 4.12.2012, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4.12.2012. Rozsudok žalobca prevzal 7.1.2013. Na podklade uvedeného možno jednoznačne prisvedčiť žalobcovi v tom, že dĺžka trestného konania bola neprimerane dlhá - päť a pol roka a práve v tejto súvislosti odvolací súd hodnotil zásah do osobnostných práv navrhovateľa, intenzitu a dĺžku trvania tohto zásahu vo všetkých sférach jeho života. Pri ustálení výšky náhrady nemajetkovej ujmy a jej primeranosti i z hľadiska inej hmotnoprávnej úpravy upravujúcej odškodnenie, ako i z hľadiska dokazovaním zisteného skutkového stavu zvažoval, či prvoinštančným súdom priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy znamená pre žalobcu spravodlivé zadosťučinenie zodpovedajúce intenzite ujmy danej dĺžkou trvania zásahu v oblasti profesijnej, rodinnej, spoločenskej s prihliadnutím na osobu žalobcu, jeho doterajší život, závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo. Kritéria na určenie výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy vo svojej podstate určuje ust. § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z., pričom v tomto smere je potrebné zohľadniť judikatúru najvyšších súdnych autorít, podľa ktorých

určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo 145/2011 z 12. decembra 2012). Za podstatné v tejto súvislosti považoval, že všeobecné súdy nemôžu limitovať výšku náhrady mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách, pričom za významné zohľadnil i ústavnoprávne hľadisko, v zmysle ktorého zodpovednosť štátu je konštruovaná ako objektívna a absolútna zodpovednosť, ktorej sa štát nemôže zbaviť. Ústavný súd SR v Náleze sp. zn. III. ÚS 754/2016-42 zo dňa 24. januára 2017 vyslovil názor, že stanoviť presnou sumou výšku náhrady nemajetkovej ujmy za deň či mesiac trvania či už väzby alebo vedenia trestného stíhania vopred pre všetky prípady nie je možné, pretože primeranosť výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí zohľadňovať vždy osobitné okolnosti prípadu, ktorých rozmanitosť nemožno vopred postihnúť. Rovnako tak nie je možné ani mechanicky prevziať závery rozhodovacej praxe súdov iných štátov či Európskeho súdu pre ľudské práva, a to najmä s ohľadom na odlišnosť životnej úrovne v jednotlivých štátoch, ktorá rovnako tak musí byť zohľadnená, pokiaľ priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy má zodpovedať predstavám spravodlivosti a slušnosti v danom čase a na danom mieste. Ani to však neznamená, že takúto rozhodovaciu prax týchto orgánov by nebolo na mieste nezohľadňovať.

10. V prejednávanej veci odvolací súd z hľadiska ustálenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy nevyhodnotil ako významné zhoršenie zdravotného stavu žalobcu (cukrovka, vysoký krvný tlak a podobne), nakoľko žalobca nepreukázal príčinnú súvislosť medzi vznikom poukazovaného zhoršenia zdravotného stavu a vedením trestného stíhania. Pokiaľ i žalobca ukončil podnikateľskú činnosť, nakoľko skutok, ktorý mu bol kladený za vinu, bol spájaný s výkonom činnosti realitného makléra, odvolací súd pripúšťa, že tak urobil v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním. Zároveň uvedenú skutočnosť považoval za zásadnú z hľadiska zásahu do majetkovej sféry žalobcu, i keď podnikateľskú činnosť vykonával ako starobný dôchodca. Odvolací súd nezohľadnil predchádzajúce trestné stíhania a prípadné odsúdenia žalobcu za v minulosti spáchanú trestnú činnosť, nakoľko od posledného odsúdenia, prípadne trestného stíhania žalobcu uplynula pomerne dlhá doba, všetky jeho trestné stíhania a odsúdenia boli zahladené a v súčasnosti sa na žalobcu hľadí, ako keby odsúdený nebol. Na druhej strane odvolací súd zohľadňoval povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a prirodzené dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry žalobcu. Zohľadňoval rozhodovaciu prax všeobecných súdov, či už na Slovensku alebo v Českej republike a rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, konkrétne pri stanovení výšky náhrady vychádzal z nálezu Ústavného súdu SR III US 754/2016-42 zo dňa 24.1.2017, v ktorom Ústavný súd vyslovil, že odškodnenie trvania trestného stíhania sumou 620 Eur za mesiac trvania trestného stíhania nemožno považovať za neadekvátne s prihliadnutím na okolnosti posudzovanej veci. Súdna prax sa ustálila na názore, že súd je povinný vziať do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy právneho poriadku SR, ktoré upravujú odškodnenie, napr. zákon č. 215/2006 Z. z. Konečnému rozhodnutiu by mala predchádzať právna úvaha založená na porovnaní ujmy spôsobenej trestným činom, pri ktorom bola spôsobená smrť (vtedy má poškodený právo na vyplatenie 50 násobku minimálne mzdy), alebo trestným činom znásilnenia, sexuálneho násilia alebo sexuálneho zneužívania (pri ktorom je limit odškodnenia vo výške 10 násobku minimálnej mzdy). Súd by sa mal v každom individuálnom prípade zamyslieť nad tým, v čom je nemajetková ujma žalobcu v jeho spoločenskom, pracovnom, rodinnom živote spôsobená nezákonným rozhodnutím, väčšia v porovnaní s ujmami spôsobenými uvedenými trestnými činmi (uznesenie NS SR 3Cdo/25/2019).

11. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/7/2017 poukázal na judikatúru ESĽP, podľa ktorej náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo). ESĽP konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho ESĽP vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhradu priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch, týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napr. Público-Communicaçao Social, S.A. v. Portugalsko). Napokon ESĽP zdôraznil, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá sa priznáva obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (Zo súdnej praxe 2019, č. 5, str. 209, rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/19/2018).

12. Ústavný súd ČR v náleze sp. zn. I US 1586/09 zo dňa 6.3.2012 uviedol, že pojem ľudskej dôstojnosti je čo do rozsahu omnoho širší, než je rozsah tohto pojmu v Občianskom zákonníku (najmä § 11 a

nasl.). Človekom nemožno manipulovať ako s vecou, inými slovami v žiadnom aplikačnom postupe, či v normatívnom akte verejnej moci nesmie byť obsiahnuté nič, čo by porušovalo základné práva vyložené v hraniciach ľudskej dôstojnosti. Z uvedeného vyplýva, že človek je od narodenia slobodný a vo svojej slobode dôstojný a ako k takému sa má k nemu pristupovať.

13. Pre prípad, že je začaté trestné konanie, v priebehu ktorého sa vina nepreukáže, má takáto osoba právo na náležitú náhradu za ujmu, ktorá jej nedôvodným trestným stíhaním vznikla, a to za útrapy, ktorým bola v trestnom konaní vystavená, vrátane zasahovania do jej dôstojnosti, a to aj pre prípad, že boli príslušné úkony zrealizované štátnym orgánom oprávnene v súlade so zákonom za účelom zistenia, či podozrenie o spáchaní trestného činu je dôvodné, či teda orgánmi činnými v trestnom konaní označená osoba ako potenciálny páchateľ trestného činu skutočne trestný čin spáchala a či vôbec konanie, pre ktoré jej bolo vznesené obvinenie a prípadne podaná obžaloba, je možné kvalifikovať ako trestný čin. Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 4M Cdo/15/2009 konštatoval, že na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ich postup ukáže ako mylný, zasahujúci do základných práv. V takejto situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie v trestnom konaní potvrdilo.

14. V prípade, že sa podozrenie o spáchaní trestného činu nepreukáže, obvinenej osobe vznikne ujma. Ak zároveň trestné konanie trvá dlhšiu dobu, je zrejmé, že následky sú pre postihnutú nedôvodne obvinenú osobu o to väčšie, keďže spoločnosť má prirodzene voči obvinenému negatívny postoj. Pokiaľ sa nakoniec preukáže, že došlo vznesením obvinenia a podaním obžaloby k omylu, t. j. k nedôvodnému obvineniu dotknutej osoby, má pochopiteľne takáto osoba neodňateľné právo na satisfakciu za strádanie, ktorému bola vystavená počas trestného stíhania. Práve s týmto zámerom a za týmto účelom bol prijatý s účinnosťou od 1.7.2004 zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, ktorý zrušil predtým účinný od 1.7.1969 zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánmi štátu, alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Zákon č. 514/2003 Z. z. zakotvil prísnu objektívnu zodpovednosť štátu za ujmu spôsobenú ľuďom činnosťou štátnych orgánov, aj keď tieto orgány vykonávali potrebné úkony v trestnom konaní na základe zákona s cieľom zistenia pravdy o okolnostiach spáchania trestného činu.

15. Ústavný súd SR v náleze III US 754/2016-42 uviedol, že i keď vo vzťahu k náhrade nemajetkovej ujmy za väzbu súdna prax vytvorila postupne stabilizujúce sa kritéria určenia jej výšky (povaha trestnej veci, dĺžka a časové okolnosti väzby, preukázaný dopad väzby do osobnostnej sféry poškodeného a širšie okolnosti, za ktorých k vzniku nemajetkovej ujmy došlo, korigované všeobecnými princípmi spravodlivosti) vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie takéto kritéria stabilizované súdnou praxou neboli.

16. V týchto prípadoch je potrebné podľa ústavného súdu zohľadniť medzi týmito kritériami jednak povahu trestnej veci, dĺžku trestného stíhania a predovšetkým dopady trestného stíhania do osobnostnej sféry poškodenej osoby (následky v osobnostnej sfére poškodeného), ako aj okolnosti, za ktorých k nemajetkovej ujme došlo. Za pomoci týchto kritérií ustálená výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch musí však súčasne najmä zodpovedať všeobecne zdieľanej predstave spravodlivosti a slušnosti (obdobne rozsudok veľkého senátu NS ČR sp. zn. 30Cdo 2813/2011 z 27.6.2012). Inak povedané, určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti (NS rozsudok sp. zn. 7Cdo/145/2011 z 12.12.2012).

17. Všeobecné súdy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov, upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností veci, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti či obeti trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však aj to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť štátu, ktorý sám ako zákonodarca formuluje kritéria stanovenia výšky. Ak má každý

právo na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu, zaručené v článku 46 ods. 3 Ústavy, potom toto právo nie je možné v konkrétnom prípade zákonom obmedziť, či úplne vylúčiť. Opačný prístup by nerešpektoval princíp minimalizácie zásahov do základných práv v podobe ich prípadného obmedzenia, princíp maximalizácie zachovania obsahovej podstaty základného práva (obdobne napr. nález US ŠR sp. zn. III US 165/02 z 19.12.2002, nález sp. zn II US 136/02 zo 17.7.2002, resp. nález sp. zn. II US 42/01 zo 17.7.2002 alebo nález sp. zn. III US 165/02 z 19.12.2002).

18. Ústavný súd SR v náleze z 24.1.2017 III US 754/2016 uviedol, že každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti, a to tým skôr, ak ide o obvinenie nepravdivé, nepravdivosť ktorýého je potvrdená právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom súdu (Ústavný súd ČR, nález sp. zn. I US 554/04 z 31.3.2005).

19. Vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., odôvodňuje s ohľadom najmä na článok 46 ods. 3 Ústavy a článok 36 odst. 3 Listiny práv právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla. Odvolací súd preto konštatuje, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak, než odsúdením (to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne) je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe.

20. Neprimeraná dĺžka trestného konania je považovaná za skutočnosť, spôsobujúcu morálnu ujmu nielen z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ale rovnaké stanovisko je uplatňované zo strany najvyšších súdnych autorít ČR, napr. v rozhodnutí Ústavného súdu ČR sp. zn. II US 862/2010 z 19.5.2010 alebo rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30/Cdo/2742/2009 z 10.3.2011. Predmetné rozhodnutia vychádzajú z vyvrátiteľnej domnienky, že neprimeraná dĺžka trestného konania spôsobuje morálnu ujmu, čím prekonávajú zaužívaný prístup k dôkaznému bremenu a opierajú sa o objektívne a nepochybne existujúce nepriaznivé dopady dlhotrvajúcej neistoty obvineného o výsledok konania.

21. Odvolací súd v prípade žalobcu zohľadnil, že s ohľadom na dĺžku trestného konania bol vystavený dlhotrvajúcemu obdobiu neistoty, obáv a stresu. Musel čeliť nielen kritike a klebetám okolia, ale i spoločenskému a morálnemu odsúdeniu, vzdať sa podnikateľskej činnosti. Na druhej strane odvolací súd zohľadňoval i rozhodovaciu prax iných súdov, ktoré v obdobných prípadoch priznávali náhradu nemajetkovej ujmy, odvodzovanej od oslobodenia spod obžaloby, konkrétne Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní 14Co/433/2015 potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu, ktorý priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6 000 Eur, Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 12Co/133/2014 potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu, ktorým priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5 022,75 Eur, Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci vednej pod sp. zn. 16Co/163/2016 potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu, ktorým priznal náhradu nemajetkovej ujmy, odvodzovanej od oslobodenia spod obžaloby, 4 800 Eur, rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/11/2012, ktorý odmietol dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy za vedenie trestného stíhania v dĺžke takmer tri roky, skončiace oslobodením spod obžaloby, 2 000 Eur, NS SR v konaní sp. zn. 5Cdo/173/2015 odmietol dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 1 813,76 Eur. Na podklade uvedeného odvolací súd prehodnotil svoj pôvodný záver o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a túto ustálil v konečnom dôsledku sumou 3 300 Eur. Dospel k záveru, že takto priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy zodpovedá rozhodovacej praxi i iných súdov v obdobných prípadoch, na ktoré v podrobnostiach poukázal, ako i žalobcom preukázaného zásahu do jeho osobného života.

22. V kontexte uvedeného odvolací súd rozsudok prvoinštančného súdu zmenil, uložil žalovanému uhradiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3 300 Eur. Vo zvyšnej časti žalobu žalobcu zamietol.

23. Žalobcovi priznal vo vzťahu k žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Zohľadnil, že výška priznanej náhrady závisela od úvahy súdu.

24. Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, nakoľko tieto si voči žalobcovi neuplatňoval.

25. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. (§ 419 CSP)
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak
a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. (§ 420 CSP)

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,
a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.
Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n). (§ 421 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak
a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).
Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie. (§ 422 ods. 1 a 2 CSP)

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné. (§ 423 CSP)

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.
Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde. (§ 427 ods. 1 a 2 CSP)

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). (§ 428 CSP)

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.
Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. (§ 429 CSP)

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. (§ 430 CSP)